

31.1.2012

Oikeusministeriö
Lainvalmisteluosasto
Yksityisoikeuden yksikkö
oikeusministerio@om.fi

Viite Lausuntopyyntö 21.12.2011 (OM 7/41/2011)

Asia Lausunto maksuviivästystyöryhmän mietinnöstä maksuviivästysdirektiivin täytäntöönpanoa ja perintälain uudistamista koskevassa asiassa

Oikeusministeriö on pyytänyt Takuu-Säätiöltä lausuntoa yllä mainitussa asiassa. Lausuntonamme esitämme kunnioittavasti seuraavaa:

Yleisesti ottaen Takuu-Säätiö pitää työryhmän ehdotuksia perusteltuina ja kannatettavina. Takuu-Säätiö kiinnittää lisäksi huomiota seuraavaan:

Hyvä perintätapa

Perintälain ehdotetun 4 §:n muutoksen mukaan perinnässä on suhtauduttava vastuullisesti maksujärjestelyihin. Takuu-Säätiön mielestä itse lakitekstissä olisi hyvä tarkentaa, mitä ilmaisulla "vastuullisesti" tarkoitetaan, koska tämä helpottaisi käytännössä lain tulkintaa. Kun kysymys on ehdotuksen perusteluissa mainituista realistisista maksusuunnitelmista, huomiota voisi kuitenkin kiinnittää siihen, että käytännössä maksusuunnitelmien realistisuuden arvioi usein velkoja ja velkojan on vaikea saada velallisen asioista tietoa muuta kuin velalliselta itseltään. Tässä suhteessa ns. positiivisen luottorekisterin luominen voisi tuoda lisävaloa asiaan. Velallinen itse taas ei useinkaan osaa arvioida tilannettaan oikein, minkä vuoksi hänen kannaltaan olisi tärkeää, että hän voisi käydä asiaa läpi jonkun muunkin kuin esimerkiksi perimistoimiston kanssa. Laissa voisi velallista ohjeistaa siten, että hänellä on mahdollisuus selvittää asiaa ennen maksusuunnitelman tekemistä esimerkiksi talous- ja velkaneuvojan kanssa, jolloin velallisen etu tulisi ehkä paremmin huomioituksi.

Niin ikään laissa olisi hyvä epäselvyyksien välttämiseksi täsmentää, että velkoja saa ehdotetusta perintäkiellosta huolimatta käyttää vanhentunutta saatavaa kuittaukseen ja ottaa suorituksen saatavalleen esinevakuuden arvosta siten kuin vanhentumislain 15 ja 16 §:ssä säädetään, vaikka sanottujen oikeuksien käyttämisessä ei olekaan kysymys perintälain tarkoitetusta perinnästä. Velallisen informoinnin kannalta perusteltua voisi olla ottaa myös perintälakiin vanhentumislaisissa oleva maininta siitä, että velkoja saa käyttää vanhentunutta saatavaa kuittaukseen, jos kuittauksen edellytykset ovat täyttyneet ennen saatavan vanhentumista tai jos osapuolten saatavat liittyvät samaan oikeussuhteeseen. Velallisen on myös tärkeää saada selvästi tietää, että vanhentunutta tai muuusta syystä lakannutta saatavaa ei saa periä. Tämä on ehdotuksessa otettukin hyvin huomioon. Tärkeää olisi laissa kuitenkin mainita, että velkojan tulee huomauttaa velalliselle saatavan vanhentumisesta, jotta asia tulisi selvästi velallisen tietoon.

Maksuvelvollisuuden kiistäminen

Ehdotettu lisäys perinnän kieltämisestä silloin, jos velallinen kiistää maksuvelvollisuutensa, on perusteltu erityisesti, jos velallisella on jo ennestään ulosotossa olevia velkoja eikä hän pysty maksamaan perittävänä olevaa velkaa. Ehdotetusta velkojan toimesta velalliselle annettavasta informaatiovelvollisuudesta ja ohjauksesta ei kuitenkaan välttämättä ole

hyötyä, jos velallinen pitää informaatiota vaikeaselkoisena tai ei ohjauksesta huolimatta ymmärrä, mihin toimenpiteisiin hänen tulee ryhtyä tai hän pitää toimia hankalina. Tämän vuoksi säännös saattaa jäädä käytännössä vähän käytetyksi oikeussuojakeinoksi, vaikka säännöksen tarkoitus sinänsä on kannatettava.

Siltä osin kuin velallinen pyytää kuluttajasaatavan perintää keskeytettäväksi ja asian siirtämistä oikeudelliseen perintään, ehdotus on suuri askel siihen suuntaan, että 15/20 vuoden vanhentumisaika alkaa kulua ja sen alkamispäivä voidaan määrittää. Nykyisten säännösten mukaan on näet tilanteita, joissa velkoja on huolehtinut määräjain saatavan vanhentumisen katkaisemisesta, mutta ei ole hakenut saatavalleen ulosottoperustetta. Tällöin velka ei ole vanhentunut koskaan. Uudistuksen myötä velkoja joutuu nyt hakemaan ulosottoperusteen, josta saatava alkaa vanhentua ja jonka perusteella vanhentumisajan alkaminen voidaan määrittää. Tämä poistaa kyseisissä tapauksissa kohtuuttomuuden velallista kohtaan, minkä vuoksi Takuu-Säätiö pitää ehdotusta tältä osin erityisen onnistuneena.

Maksuvaatimuksen sisältö ja maksumuistutuksen tiedoksianto

Takuu-Säätiö pitää velallisen kannalta hyvänä, että velkojan tulee perintälain 5 §:ssä tarkoitettussa maksuvaatimuksessa ilmoittaa myös velkojasta alun perin käytetty nimi, koska velalliselle on tärkeää tietää, kuka häntä kulloinkin lähestyy, millä perusteella ja kuinka velka on alun perin syntynyt.

Velkojan kannalta Takuu-Säätiö kiinnittää huomiota siihen, että ko. 5 §:ssä maksuvaatimusta ei saa lähettää velalliselle ennen kuin velallista on saatavan erääntymisen jälkeen muistutettu saatavasta ja maksumuistutuksen esittämisestä tai lähettämisestä on kulunut vähintään 14 päivää. Yleisten oikeusperiaatteiden mukaan vastuu siitä, että esimerkiksi postitse lähetetty maksumuistutus saapuu perille, on lähettäjällä. Jos postitse lähetetty maksumuistutus palautuu lähettäjävelkojalle osoitetietojen virheellisyyden vuoksi, velkojan on selvítettävä velallisen oikea osoite ja lähetettävä maksumuistutus siihen tai käytettävä jotakin muuta keinoa sen varmistamiseen, että maksumuistutus tosiasiallisesti tulee velallisen tietoon, kuten ehdotuksessa edellytetään. On kuitenkin velallisia, jotka tarkoituksella välttelevät perintää. Jos velallinen onnistuu pakoilemaan perintää, tämä voi johtaa siihen, että velkojan tulee jo maksumuistutusvaiheessa käyttää esimerkiksi haastemiestiedoksiantoa saadakseen maksumuistutuksen perille ennen kuin perintätoimia voidaan ehdotuksen mukaan jatkaa. Tämä olisi vastoin ehdotuksen tavoitetta, jonka mukaan saatava on pyrittävä perimään lievemmillä ja kustannuksiltaan alhaisemmilla toimenpiteillä. Velkojahan saattaisi joutua käyttämään haastemiestä ensin maksumuistutusvaiheessa ja sen jälkeen vielä maksuvaatimusvaiheessa. Toisaalta tämä voi viivästyttää perintää ja tällöin herää myös kysymys, voiko velallinen haastevaiheessa vedota siihen, ettei hän ole saanut maksuvaatimusta edeltävää maksumuistutusta? Tämän tyyppisissä tapauksissa velkojalle esitettyä tiedonantovelvollisuutta voisi keventää. Se olisi myös velallisen etu, koska perintäkulujen määrä jäisi tällöin pienemmäksi.

Kuluttajasaatavien perimiskulujen enimmäismäärät

Perintäkulujen määrä on Takuu-Säätiön mielestä noussut monessa tapauksessa varsinkin pienten saatavien osalta kohtuuttoman suureksi, minkä vuoksi laissa on syytä rajoittaa perintäkulujen määrää. Takuu-Säätiö katsoo, että ehdotetut muutokset helpottavat onnistuneesti velallisten asemaa eivätkä ne ole myöskään velkojaa kohtaan kohtuuttomat. Takuu-Säätiö kannattaa ehdotettuja muutoksia.

Velallisen kokonaiskuluvastuu kuluttajasaatavan perinnässä

Edellä sanottuun viitaten Takuu-Säätiö kannattaa myös sitä, että perintäkuluille säädettyjä enimmäismääriä kokonaisuudessaan tarkistetaan työryhmän esittämällä tavalla ja määrillä. Muutos on tarpeellinen ja velallisen kannalta erityisen perusteltua.

Varojen kohdentaminen saatavan osille

Takuu-Säätiö katsoo, että ehdotetun 11 a §:n merkitys kohdentaa kertyneitä varoja ensin korolle ja vasta sen jälkeen pääomalle ja lopuksi perintäkuluille ja niiden kuluille jää velalliselle marginaaliseksi, etenkin jos velkoja on useita. Enemminkin velallisia helpottaisi se jo monen velkojan käyttöön ottama periaate, että maksusuoritukset kohdennetaan ensin velan pääomaan, sitten korkoihin ja lopuksi kuluihin. Tällainen muutos vaatisi kuitenkin laaja-alaisen konsensuksen vallitsevaan ulosottoperintään.

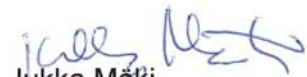
Takuu-Säätiön käytäntönä on, että vapaaehtoisessa perinnässä suoritukset kohdennetaan ensin velan pääomalle, sen jälkeen korkoille eikä mahdollisia oikeudenkäyntikuluja peritä, mikäli saatavan pääoma tulee maksetuksi maksusopimuksen mukaisin suorituksin. Korkojen osalta on myös menetelty useasti niin, että tiedonhallintajärjestelmä laskee viivästyskorot ja pääoman tultua maksetuksi loppuun, puolesta korkojen määrää on annettu akordi. Tämä on ollut perusteltua, koska viivästys korko muuttuu aika ajoin ja on useasti ollut laskusuuntainen, kun taas sopimuskorko on pysynyt koko ajan samana ja saattanut olla asiakkaalle epäedullisempi riippuen viivästyskorosta sopimuksentekohetkellä.

Ulosottoperinnässä sen sijaan Takuu-Säätiö on pääsääntöisesti noudattanut ulosotossa normaalia käytäntöä, jolloin suoritukset on kohdennettu ensin velan korkoihin, sen jälkeen pääomaan ja viimeksi oikeudenkäyntikuluihin ja niiden korkoihin. Näin siksi, että säätiön perintä ei olisi asiakkaalle edullisempaa kuin muiden velkojen perintä.

Takuu-Säätiö puoltaa siten velalliselle edullisempaa varojen kohdentamistapaa kuin työryhmä. Näin tulisi menetellä myös eräkohtaisesti, jos saatavat erääntyvät useassa erässä.

Helsingissä 31 . tammikuuta 2012

Takuu-Säätiö

Jukka Mäki
hallituksen puheenjohtaja

Hannu Äimänen
lakimies